

Kertomus Kotikielen Seuran 141. toimintavuodesta

Seura on perustettu vuonna 1876. Sen tehtävänä on edistää suomen kielen tutkimusta, tuntemusta ja käyttöä. Tällä hetkellä keskeisimpiä toimintamuotoja ovat aikakauslehti *Virittäjän* julkaiseminen sekä kokousten ja symposiumien järjestäminen. Lisäksi Seura myöntää vuosittain rahastoistaan apurahoja ja palkintoja.

Sadantaneljäntenäkymmenentenä ensimmäisenä toimintavuotenaan Kotikielen Seura on kokoontunut neljä kertaa. Kokouksissa on käynyt keskimäärin 46 henkeä.

Vuosikokouksessa 14. maaliskuuta 2016 Seuran esimies, professori Pirjo Hiidenmaa esitelmöi aiheesta ”Tietokirjallisuus yliopistollisena tutkimus- ja opetuskohteenä”.

Huhtikuun 15. päivänä 2016 järjestettiin teemapäivä suomi toisena kielenä -opetuksesta ja -tutkimuksesta sekä maahanmuuttoon liittyvästä kielipolitiikasta. Kotikielen Seuran esimies, professori Pirjo Hiidenmaa avasi teemapäivän, ja aloituspuheenpuheen esitti Romano Mission toiminnanjohtaja Tuula Åkerlund. Professori Jyrki Kalliokoski ja yliopistonlehtori Salla Kurhila esitelmöivät aiheesta ”Suomi toisena kielenä -tutkimus, maahanmuutto ja monet suomen kielet”, dosentti Maria Ahlholm esitti puheenpuheen aiheesta ”Suomen kieli sanoo tervetuloa -hanke ja vapaaehtoiset kieliavustajat”, maisteri Pertti Pyhtilä aiheesta ”Kielitaito ja kotouttaminen” ja lehtori Katriina Rapatti aiheesta ”Suomi vieraana kielenä peruskoulussa ja lukiossa”.

Syyskuun 22. päivänä 2016 maisteri Joonatan Tola esitelmöi aiheesta ”Johdos-

pesyeen monimerkityksisyyden tutkimisen kvantitatiivisten menetelmien avulla”, maisteri Liina Savola aiheesta ”Ohjailu-ilmaukset terveyskeskusten sähköpostiviesteissä”, maisteri Karita Suomalainen aiheesta ”Sinä, minä ja muut: Yksikön 2. persoona osana vuorovaikutusta”, maisteri Maija Tjukanov aiheesta ”Suomalaisen viittomakielen ja puhutun suomen kielen vaihtelua ja yhdistelyä luokahuoneessa” ja maisteri Marianne Lado-Villar aiheesta ”Kirjoitettua puhetta”.

Joulukuun 8. päivänä 2016 maisteri Antti Kanner esitelmöi sanomalehtiaineistoista, tohtori Sakari Katajamäki sanataideaineistoista, maisteri Katja Litola kirjeaineistoista, maisteri Klaas Ruppel Kotuksen sanakirjoista sekä maisteri Toni Suutari paikannimiaineistoista.

Seuran esimiehenä on toiminut professori Pirjo Hiidenmaa, ensimmäisenä varaesimiehenä tohtori Mari Siirainen, toisena varaesimiehenä dosentti Terhi Ainiola, sihteerinä maisteri Pilvi Heinonen, varasihteerinä maisteri Elina Vitikka, rahastonhoitajana maisteri Toni Suutari sekä muina johtokunnan jäseninä professori Jyrki Kalliokoski, tohtori Mikko T. Virtanen ja maisteri Laura Niemi. Toiminnantarkastajina ovat olleet varatuomari Annakaisa Pohjola ja maisteri Nico Wendelin sekä varatoiminnantarkastajina tohtori Salli Kankaanpää ja tohtori Ritva Pallaskallio. Kirjanpidosta on vastannut Accountor (-31.8.2016) ja Aallon tilitoimisto (1.9.2016-).

Seuran johtokunta on kokoontunut toimintavuoden aikana 21. maaliskuuta, 4. ja 20. huhtikuuta, 13. ja 17. toukokuuta,

17. kesäkuuta, 5. syyskuuta, 1. ja 2. joulukuuta 2016 sekä 9. ja 17. helmikuuta 2017 eli yhteensä 11 kertaa.

Seurassa oli vuoden 2016 lopussa neljä kunniajäsentä ja 710 jäsenmaksunsa maksanutta vuosijäsentä, joista 308 oli täysjäseniä ja 402 opiskelijajäseniä.

Seuraa on edustanut Tieteellisten seuran valtuuskunnan syyskokouksessa ja Suomen tiedekustantajien liiton vuosikokouksessa Pirjo Hiidenmaa.

Kokouksessaan 17. helmikuuta 2017 August Ahlqvistin, Yrjö Wichmannin, Kai Donnerin ja Artturi Kanniston rahastojen yhteinen lautakunta, johon ovat kuuluneet Suomalais-Ugrilaisen Seuran edustajina professori Riho Grünthal, professori Sirkka Saarinen ja asemansa puolesta Suomalais-Ugrilaisen Seuran esimies professori Ulla-Maija Forsberg sekä Kotikielen Seuran edustajina esimies Pirjo Hiidenmaa ja professori Jyrki Kalliokoski, on päättänyt myöntää rahastojen vuoden 2016 tuotosta kahdeksan palkintoa: Sarteri Junttilalle 3 500 euroa väitöskirjasta *Tiedon kumuloituminen ja trendit lainasatun tutkimuksessa: Kantasuomen balttilaislainten tutkimushistoria*, Tapani Möttösellä 3 500 euroa väitöskirjasta *Construal in expression: An intersubjective approach to Cognitive Grammar*, Emmi Hynöselle 2 000 euroa väitöskirjasta *Suomen essiivi*, Laura Kannolle 2 000 euroa väitöskirjasta *Kaksi kieltä, kaksi modaliteettia. Kuurojen vanhempien kuulevien lasten erityislaatuinen kaksikielisyys*, Maria Kokille 2 000 euroa väitöskirjasta *Varjon kieliopillistuminen: Itse-sanat paradigmien rakenne ja merkityksenkehitys itäisessä itämerensuomessa*, Saija Merkelle 2 000 euroa väitöskirjasta *Opiskelijoiden aloittamat kysymyssekvenssit suomi vieraana kielenä -oppitunnin voimavarana*, Maija Sirola-Belliardille 2 000 euroa väitöskirjasta *Suomen komitatiivi: -ine ja kanssa ja Milja Väänäselle 2 000 euroa väitöskirjasta Subjektin ilmaiseminen yksikön ensimmäisessä persoonassa*. Tuotosta jäljelle

jäänyt 1 000 euroa varattiin myöhempää käyttöä varten.

Vuosikokouksessa 14. maaliskuuta 2016 julistettiin haettavaksi Sanakirjasäätiön rahastosta 3 000 euron apuraha suomen ja sen sukukielten tutkimukseen. Kokouksessaan 20. huhtikuuta 2016 rahaston lautakunta, jonka muodostaa Kotikielen Seuran johtokunta, päätti jakaa jaettavissa olleesta, haettavaksi ilmoitetusta 3 000 euron summasta Regina Búdille 1 000 euroa aineistonkeruumatkaan Heidelbergin yliopistoon ja Greifswaldin yliopistoon, Mari Keräselle 1 500 euroa leksikografiseen kenttätööhön Tromsin ja Finnmarkin lääneissä ja Sami Sviranalle 500 euroa paikannimikokoelman koostamiseen Heinävedellä.

Kokouksessaan 9. helmikuuta 2017 Sanakirjasäätiön rahaston lautakunta on päättänyt käyttää Sanakirjasäätiön rahaston vuoden 2016 jaettavissa olevan tuoton ja edellisvuoden varauksen, jotka ovat yhteensä 3 070,51 euroa, Virittäjän toiminnan tukemiseen.

Kokouksessaan 17. helmikuuta 2017 E. A. Saarimaan rahaston lautakunta, jonka muodostavat Kotikielen Seuran johtokunnan jäsenet, on päättänyt myöntää vuoden 2016 jaettavissa olevasta tuotosta ja edellisvuoden varauksesta, jotka ovat yhteensä 2 357,59 euroa, neljä palkintoa: Katariina Harjunpäälle ja Alekski Mäkilähteelle 400 euroa artikkelista ”Reiteration: At the intersection of code-switching and translation” (*Multilingua* 2/2016: 163–201), Jutta Heleniukselle 400 euroa artikkelista ”Institutionaalinen moniäänisyys kuulustelukertomuksessa” (*Puhe ja kieli* 4/2016: 227–250), Jenny Paanaselle 400 euroa artikkelista ”Kuinka lääkärit korjaavat kysymyksiään? Kysymysten uudelleenmuotoilu monikulttuurisilla lääkärin vastaanotoilla” (*Virittäjä* 4/2016: 552–579) ja Heidi Vepsäläiselle 300 euroa yhteisartikkelista ”The Finnish particle *no*” (Sorjonen & Vepsäläinen, teoksessa NU/NÅ: *A family of discourse markers across*

the languages of Europe and beyond 2016: 243–280). Loput tuotosta varattiin myöhempää käyttöä varten.

Kokouksessaan 17. helmikuuta 2017 Lauri Kettusen rahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet esimies Pirjo Hiidenmaa, professori Riho Grünthal ja maisteri Pilvi Heinonen, on päättänyt myöntää vuoden 2016 jaettavissa olevasta tuotosta ja edellisvuoden varauksesta, jotka ovat yhteensä 2 928 euroa, viron kielen opettajille ja opiskelijoille 2 000 euroa matka-avustusta kulttuurimatkaan Etelä-Viroon, Katri Hiovainille 400 euroa pro gradu -tutkielmasta *Pohjoissaamen ja viron kieliopillisten sijojen kontrastiivista morfofonologiaa* ja Ramona Lepikille 400 euroa pro gradu -tutkielmasta ”Rouva, teidän passi on vanha. Onko sulla mitään muuta.”: *Helsingin ja Tallinnan satamien lähtöselvitysvirkailijoiden puhuttelukäytänteet*. Loput tuotosta varattiin myöhempää käyttöä varten.

Kokouksessaan 23.–27. helmikuuta 2017 Hesteon koululaiskielirahaston lautakunta, johon ovat kuuluneet esimies Pirjo Hiidenmaa, Hesteon hallituksen jäsen Leena Paatero, maisteri Toni Suutari ja maisteri Pilvi Heinonen, on päättänyt varata Hesteon koululaiskielirahaston vuoden 2016 jaettavissa olevan tuoton ja edellisvuoden varauksen, jotka ovat yhteensä 478,57 euroa, myöhempää käyttöä varten.

Kuluneena toimintavuonna Seura on perinteiseen tapaan onnitellut ansioituneita jäseniään heidän merkkipäivinänsä sekä ottanut osaa poismenneiden jäsenten omaisten suruun.

Aikakauslehti Virittäjä ilmestyi vuonna 2016 neljänä vihkona, joissa oli yhteensä 632 sivua. Vuoden 2016 lopussa tilaajia oli 650. Päätoimittajana on toiminut professori Anne Mäntynen. Toimitussihteerinä on työskennellyt maisteri Katja Litola. Kirjallisuusosastosta ovat vastanneet tohtori Aino Koivisto (–30.9.2016) ja tohtori Mikko T. Virtanen (1.10.–). Verkkosi-

vuista on vastannut maisteri Toni Suutari. Virittäjän taloutta ja tilauksia on hoitanut maisteri Heidi Vepsäläinen. Koneen Säätiön rahoittamana varapäätoimittajana on toiminut professori Hanna Lappalainen ja hanketoimittajana dosentti Yrjö Lauranto.

Aikakauslehti Virittäjän toimitusneuvosto on kokoontunut 17. helmikuuta 2017. Toimitusneuvoston puheenjohtajana on toiminut Seuran esimies, professori Pirjo Hiidenmaa. Muina jäseninä ovat toimineet dosentti Maria Ahlholm, professori Arto Anttila, tohtori Outi Duvalon, dosentti Markku Haakana, professori Helena Halmari, tohtori Suvi Honkanen, professori Leena Huss, dosentti Minna Jaakola, professori Lauri Karttunen, apulaisprofessori Leena Kolehmainen, dosentti Tommi Kurki, professori Matti Miestamo, professori Taru Nordlund, professori Renate Pajusalu, professori Marko Pantermöller, professori Jari Sivonen, dosentti Paula Sjöblom, professori Marja-Leena Sorjonen, professori Minna Suni ja dosentti Ulla Tiililä.

Seuran nettovarallisuus tilinpäätöksessä on 187 844,94 euroa. Seuran pitkäaikaisten sijoitusten arvoksi on vuoden 2016 tilinpäätökseen merkitty 176 482,25 euroa. Pitkäaikaiset sijoitukset jakautuvat Seuralle ja rahastoille seuraavasti: Kotikielen Seura 3,9 %, Sanakirjasäätiö 36,1 %, Lauri Kettusen rahasto 31,8 %, E. A. Saarian rahasto 26,6 % ja Hesteon koululaiskielirahasto 1,6 %. Seuran ja Virittäjän pankkitalletusten kokonaismäärä on ollut tilikauden päättyessä 18 743,88 euroa, joista Virittäjän osuus on ollut 6 266,32 euroa. Vuoden 2016 taseessa vastaavaa ja vastattavaa on kumpaakin 197 225,11 euroa.

Virittäjän tuotot olivat vuonna 2016 ilman avustuksia yhteensä 26 052,48 euroa. Nämä tuotot ovat kertyneet tilausmaksuista (25 905,45 euroa) ja korkotuotoista (147,03 euroa). Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan myöntämä julkaisuavustus oli 18 000 euroa. Näiden lisäksi oli muita

tuottoja 17 315,60 euroa. Yhteensä Virittäjän tuotot olivat 61 368,38 euroa. Menoja kertyi 69 187,40 euroa. Suurimmat kulut aiheutuivat painatuksesta ja postituksesta (20 473,78 euroa) sekä henkilöstökuluista (37 631,78 euroa). Virittäjän tulos vuodelta 2016 on 7 819,02 euroa alijäämäinen.

Seuran tuotot koostuivat pääosin jäsenmaksuista, jotka olivat 2 814,00 euroa. Seuran varsinaisen toiminnan kulut olivat 4 359,67 euroa, ja ne koostuivat pääosin jäsenkokousten järjestämisestä ja kirjanpidosta. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos oli 11 252,78 euroa, ja rahastoihin tuotoista siirrettiin 10 729,50 euroa. Seuran

tulos vuodelta 2016 on 1 022,39 euroa alijäämäinen.

Kotikielen Seuran ja Virittäjän vuoden 2016 yhteinen tilinpäätös osoittaa tuottoja 75 663,21 euroa, kuluja 73 775,12 euroa ja rahastoille siirrettävää tuottoa 10 729,50 euroa. Alijäämäksi muodostuu 8 841,41 euroa.

Helsingissä 27. helmikuuta 2017

PILVI HEINONEN
Kotikielen Seuran sihteeri
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

KIRJALLISUUTTA

Viranomaisviestinnästä kahdella kielellä

Eveliina Tolvanen: *Myndighetskommunikation på två språk. Pensionstexter på svenska och finska i Finland och Sverige i ett systemisk-funktionellt perspektiv.* Turun yliopiston julkaisuja. Annales Universitatis Turkuensis B 425. Humaniora. Turku: Turun yliopisto 2016. Johdanto 84 s., artikkelit 124 s. ISBN 978-951-29-6663-9.

Eveliina Tolvanen väitteli Turun yliopistossa 9. joulukuuta 2016 kahdella kielellä toteutetusta viranomaisviestinnästä. Tutkimuksen kohteena ovat eläkeaiheiset informoivat ja neuvovat verkkotekstit. Tutkimuksesta erityisen tekee se, että aineiston tekstit edustavat neljää varieteettia: ruotsinruotsia, suomenruotsia, suomen-suomea ja ruotsinsuomea. Kyseessä on artikkeliväitöskirja, jossa on yhteenvedo-

osan lisäksi viisi osatutkimusta. Niissä tarkastellaan samaa aineistoa eri näkökulmista. Lisäksi yhteenvedo-osaan sisältyy suppea tekstien kirjoitusprosessia koskeva kyselytutkimus, johon on saatu yhteensä seitsemän vastausta. Artikkeleista yksi on suomenkielinen, ja loput neljä on kirjoitettu ruotsiksi. Tolvanen on artikkeleiden ainoa tekijä, ja ne on julkaistu neljän vuoden aikana.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, minkälaisia yhtäläisyyksiä ja eroja suomalaisten ja ruotsalaisten sekä suomen-että ruotsinkielisten informoivien ja neuvovien eläkeaiheisten verkkotekstien välillä on ja mistä mahdolliset erot johtuvat. Tutkimus jakautuu edelleen viiteen tutkimuskysymykseen, joita kutakin tarkastellaan omissa artikkeleissaan. Artikkeleissa